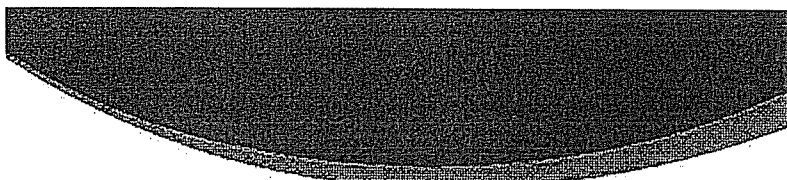

>>> "VNG LEDEN" <vngleden@VNG.NL> 3-4-08 15:31 >>>

Vereniging van
Nederlandsche Gemeenten

3 april 2008

Ledenbrief 08/051, (01/04/2008)
informatie
waterschapsverkiezingen

Samenvatting

Dit jaar worden in november de waterschapsverkiezingen gehouden. Deze verkiezing valt niet onder de regels van de Kieswet. De uitvoering is geen taak van gemeenten. Toch informeren wij u over de waterschapsverkiezingen omdat er een aantal wijzigingen in het waterschapsbestel zijn aangebracht. Daarnaast verzoeken wij u om medewerking te verlenen aan het plaatsen van verkiezingsborden..

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college**

Informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

1

betreft
informatie
waterschapsverkiezingen

ons kenmerk
ECGR/U200800341

datum

1 april 2008

Lbr. 08/051

Samenvatting

Dit jaar worden in november de waterschapsverkiezingen gehouden. Deze verkiezing valt niet onder de regels van de Kieswet. De uitvoering is geen taak van gemeenten. Toch informeren wij u over de waterschapsverkiezingen omdat er een aantal wijzigingen in het waterschapsbestel zijn aangebracht.

Daarnaast verzoeken wij u om medewerking te verlenen aan het plaatsen van verkiezingsborden.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n) 1
betreft informatie waterschapsverkiezingen	ons kenmerk ECGR/U200800341 Lbr. 08/051	datum 1 april 2008

Geacht college,

Dit jaar worden in november de waterschapsverkiezingen gehouden. Deze verkiezing valt niet onder de regels van de Kieswet. De uitvoering is geen taak van gemeenten. Toch informeren wij u over de waterschapsverkiezingen omdat er een aantal wijzigingen in het waterschapsbestel zijn aangebracht.

Daarnaast verzoeken wij u om medewerking te verlenen aan het plaatsen van verkiezingsborden.

Wijzigingen waterschapsbestel

De Waterschapswet is gewijzigd. Voor het eerst worden de verkiezingen in alle 26 waterschappen tegelijkertijd gehouden. De verwachting is dat door deze landelijke aanpak de waterschapsverkiezingen meer bekendheid en publiciteit genereren.

Daarnaast zijn er nu alleen nog directe verkiezingen waarbij het personenstelsel wordt vervangen door een lijstenstelsel. Een dergelijk lijstenstelsel wordt ook gehanteerd bij

Gemeenteraadsverkiezingen. De verwachting is dat landelijke en lokaal bekende partijen aan de waterschapsverkiezingen zullen deelnemen. Een indirect gevolg hiervan kan zijn dat de contacten met waterschapsbesturen ook via de bestaande politieke partijen kunnen plaatsvinden.

Ook de samenstelling van het waterschapsbestuur wordt veranderd. Een aantal leden van het bestuur wordt benoemd (op voordracht van hun organisaties, de Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) een aantal leden wordt rechtstreeks gekozen via het lijstenstelsel. Daarnaast is het straks niet meer mogelijk dat leden van het college van B & W lid zijn van een waterschapsbestuur, leden van de raad mogen wel lid zijn.

In de bijlage is een notitie van de Unie van Waterschappen opgenomen waar in uitgebreider wordt stilgestaan bij de diverse wijzigingen.

Verkiezingen waterschappen

Gemeenten zijn niet verantwoordelijk voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen. Waterschappen vallen namelijk niet onder de regeling zoals opgenomen in de Kieswet. De verkiezing vindt ook niet plaats in een stemlokaal. De stemming vindt plaats per brief en mogelijk ook via internet. Gezien de discussie over stemmachines dient er nog een definitief besluit genomen te worden, door de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat over de wenselijkheid van internetstemmen en onder welke voorwaarden dit kan geschieden.

Verkiezingsborden

Doordat de komende verkiezingen landelijk gehouden zal worden en er met lijstenstelsels gewerkt gaat worden, sluiten de verkiezingen veel meer aan bij de regulieren verkiezingen van bijvoorbeeld de Tweede Kamer of de gemeenteraad. De landelijke en lokale media zal er ongetwijfeld aandacht aan besteden en de deelnemende lijsten zullen campagne voeren. Wat betreft de campagnevoering heeft de Unie van Waterschappen contact opgenomen met de VNG inzake de plaatsing van verkiezingsborden.

Wanneer een verkiezing valt onder de Kieswet organiseert de gemeente de plaatsing van verkiezingsborden. Het plaatsen, schoonmaken en weghalen van de borden vormt een onderdeel van de kosten die gemaakt worden bij het organiseren van verkiezingen.

Groeperingen die een kieslijst hebben ingediend voor de waterschapverkiezingen willen graag gebruik maken van de gemeentelijke verkiezingsborden om zich te presenteren aan hun kiezers.

Waterschappen hebben een eigen buitendienst die de borden kunnen ophalen bij gemeenten, deze kunnen plaatsen en na afloop schoonmaken en weer terugbrengen. Het verzoek is aan gemeenten om, mogelijk tegen kostprijs, deze borden ter beschikking te stellen aan de waterschappen.

Waarschijnlijk zal voor de plaatsing van de borden een vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van de APV, waardoor in overleg met gemeenten gekeken wordt op welke locaties plaatsing gewenst is en of dit mogelijk is.

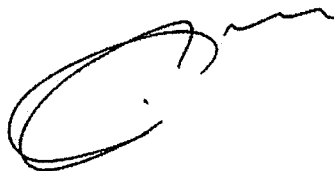
De vergunning of ontheffing (model APV artikel 2.1.5.1.) ziet slechts op het plaatsen van de borden. Voor het plakken van verkiezingsposters is geen vergunning nodig. Dit valt onder de vrijheid van meningsuiting.

Artikel 2.4.2., vierde lid, model APV geeft aan dat het college aanplakborden kan aanwijzen voor het aanbrengen van meningsuitingen en bekendmakingen. De rechter heeft bepaald dat er wel sprake moet zijn van 'gebruik van enige betekenis'. Dit wil zeggen dat er voldoende mogelijkheid moet zijn om posters aan te plakken. Vandaar dat het een goed gebruik is om in verkiezingstijd, naast de gebruikelijke plakplaatsen, extra voorzieningen te creëren.

Over de mogelijkheden van het plaatsen van verkiezingsborden zullen de waterschappen contact opnemen met de individuele gemeenten.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of loops and a horizontal line extending to the right.

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op VNG-net. Kijk op onder VNG-brieven.

De Wet modernisering waterschapsbestel

1. Inleiding

Eind 2007 is de Wet modernisering waterschapsbestel (Stb. 2007,208) in werking getreden. Deze wet vormt een ingrijpende wijziging van de Waterschapswet op het punt van de samenstelling van het waterschapsbestuur, de verkiezing van dit bestuur en de financiering van de waterschappen. Het doel van deze wet is het vergroten van de democratische legitimatie en de transparantie van de waterschappen. Om dat te bereiken vindt er een vereenvoudiging en modernisering van de bestuurlijke en financiële structuur van de waterschappen plaats.

Tegelijkertijd met de wet is eind 2007 het Waterschapsbesluit (Stb. 2007, 497) in werking getreden. Dit besluit is een algemene maatregel van bestuur waarin een groot aantal nadere uitwerkingsregels is opgenomen. Deze regels betreffen de verkiezing van het waterschapsbestuur, de rechtspositie van de leden van dit bestuur, de beleidsvoorbereiding, verantwoording en accountantscontrole en de waterschapsbelastingen.

In deze notitie worden de belangrijkste elementen van de Wet modernisering waterschapsbestel kort geschetst.

2. De samenstelling van het waterschapsbestuur

De belangrijkste wijzigingen op het punt van de samenstelling van het waterschapsbestuur luiden als volgt.

Allereerst veranderen de categorieën van belanghebbenden die in het waterschapsbestuur kunnen worden verkozen. Tot voor kort waren dit de eigenaren van gronden (het zg. ongebouwd), pachters, de eigenaren van gebouwen (het zg. gebouwd), de ingezetenen (inwoners) en de gebruikers van bedrijfsgebouwen.

Het waterschapsbestuur nieuwe stijl, zoals dat tijdens de landelijke waterschapsverkiezingen van november 2008 zal worden verkozen en begin 2009 zal aantreden, bestaat uit de categorieën ingezetenen, agrariërs, natuurterreinbeheerders en bedrijven. Dit betekent dus dat de categorieën gebouwd en pachters uit het waterschapsbestuur verdwijnen.

In de tweede plaats bepaalt de wet dat het waterschapsbestuur minimaal 18 en maximaal 30 zetels heeft. In de praktijk betekent dit een duidelijke verkleining van het waterschapsbestuur, want meer dan de helft van de waterschappen kent nu een groter bestuur, van soms 45 zetels. Van het totale aantal bestuurszetels zijn tenminste 7 en ten hoogste 9 zetels bestemd voor het drietal specifieke categorieën agrariërs, natuurterreinbeheerders en bedrijven. Deze drie categorieën krijgen tezamen ook tenminste 1 zetel in het dagelijks bestuur van het waterschap toebedeeld. De overige zetels in het waterschapsbestuur zijn voor de ingezetenen, die altijd meer dan de helft van het totale aantal bestuurszetels moeten bezetten.

In de derde en laatste plaats is de zg. incompatibiliteitsregeling (onverenigbare functies) aangescherpt. Leden van provinciale staten; burgemeesters en wethouders en provinciale ambtenaren die belast zijn met het toezicht op waterschappen kunnen niet langer lid zijn van het waterschapsbestuur. Leden van gemeenteraden kunnen dus wel lid van een waterschapsbestuur zijn.

3. De verkiezing van het waterschapsbestuur

De belangrijkste wijziging op het punt van de verkiezing van het waterschapsbestuur is dat er alleen nog (directe) verkiezingen plaatsvinden voor en door de ingezetenen, waarbij het personenstelsel wordt vervangen door een lijstenstelsel. Iedere groepering die belang heeft bij het waterbeheer (zoals milieuorganisaties, hengelsportverenigingen, bewonersorganisaties, maar ook politieke partijen en de reeds genoemde specifieke categorieën) kan een lijst indienen om aan de verkiezingen mee te doen. Wèl zullen deze groeperingen de rechtsvorm van een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid of een stichting moeten hebben. Bovendien geldt de zg. ingezetenen-eis: de kandidaten voor het waterschapsbestuur moeten in het betreffende waterschapsgebied wonen.

Alle ingezetenen van 18 jaar of ouder mogen hun stem uitbrengen tijdens de waterschapsverkiezingen. Deze verkiezingen vinden niet in het bekende stemlokaal plaats, maar geschieden per brief en daarnaast mogelijk via internet. In november 2008 vinden tegelijkertijd voor het eerst verkiezingen nieuwe stijl voor alle 26 waterschappen in Nederland plaats. Via deze landelijke aanpak kan de belangstelling voor de waterschapsverkiezingen worden vergroot. Zoals gezegd zijn er alleen nog verkiezingen voor en door de ingezetenen. De vertegenwoordigers van de specifieke categorieën agrariërs, natuurterreinbeheerders en bedrijven worden niet langer verkozen, maar door hun organisaties (Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) benoemd. Deze organisaties moeten de wijze van de selectie en benoeming vastleggen in een regeling, die door het waterschap bekend moet worden gemaakt.

4. Beleidsvoorbereiding en verantwoording

De wijzigingen op het punt van de beleidsvoorbereiding en verantwoording hebben gemeenschappelijk dat zij mogelijkheden bieden om de positie van het algemeen bestuur, als hoogste, democratisch gekozen orgaan van de waterschappen, te versterken. Hierbij geldt dat veranderingen die per 2004 in de Gemeente- en Provinciewet zijn doorgevoerd zo veel mogelijk zijn overgenomen. Slechts die wijzigingen uit de Gemeente- en Provinciewet die niet passen bij het functionele karakter en het monistische bestuursstelsel van het waterschap zijn niet doorgevoerd.

De wijzigingen reiken de waterschappen instrumenten aan waarmee de rollen van het algemeen bestuur (beleidsbepaling, kaderstelling, controle, vertegenwoordiging en verantwoording) (beter) kunnen worden ingevuld. In feite nodigen de wijzigingen in de wet de waterschappen uit om een bestuurlijke discussie te gaan voeren over de wijze waarop het algemeen bestuur zelf zijn rollen wil invullen en over de vraag of de huidige werkwijze past bij de context van de wetswijzigingen. Het is dus aan de waterschappen, en in het bijzonder de algemene besturen, zelf om de wetswijzigingen naar eigen wensen in te vullen en de mogelijkheden te benutten.

De belangrijkste wetswijzigingen in dit onderdeel van de Waterschapswet zijn:

- het algemeen bestuur heeft de mogelijkheid via drie verordeningen (op grond van de artikelen 108, 109 en 109a) richting te geven aan de beleids- en verantwoordingsfunctie. Een belangrijk aspect daarvan is het waarborgen van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de beleidsuitvoering.
- er wordt een extra accent op rechtmatigheid (het voldoen aan regelgeving) en de controle daarvan gelegd. Als gevolg van de wetswijziging dienen zowel het waterschap zelf als zijn accountant extra aandacht aan rechtmatigheid te besteden;

- het dagelijks bestuur krijgt de verplichting om periodiek onderzoek te doen naar 'de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur' en hierover aan het algemeen bestuur te rapporteren.

5. De waterschapsbelastingen

Anders dan provincies en gemeenten, die voor hun inkomsten sterk afhankelijk zijn het rijk (provincie- en gemeentefonds), financieren de waterschappen hun taken voor het overgrote deel uit de opbrengst van hun belastingen. Tot dusver bestonden aparte belastingen voor het waterkering- het water kwantiteits- en het waterkwaliteitsbeheer.

De waterschapsbelastingen nieuwe stijl, die voor het eerst over 2009 toepassing vinden, bestaan uit een watersysteemheffing (voor de kosten van 'droge voeten en schoon water'), een zuiveringsheffing (voor de kosten van de zuivering van afvalwater) en een verontreinigingsheffing voor rechtstreekse lozingen in oppervlaktewater. De watersysteemheffing wordt opgelegd aan de ingezetenen, de eigenaren van gebouwen (huizen en bedrijfspanden), de agrariërs en natuurterreinbeheerders. De kostentoedeling over deze categorieën vindt plaats via de zg. methode Delfland. Het kostenaandeel van de ingezetenen is gebaseerd op de bevolkingsdichtheid in het waterschapsgebied en bedraagt minimaal 20% en maximaal 60% van de totale kosten van het watersysteembeheer. De resterende kosten voor de eigenaren van de gebouwen, de agrariërs en de natuurterreinbeheerders worden vervolgens bepaald op basis van de waarde van deze onroerende zaken in het economisch verkeer (de zg. WOZ-waarde).

De op basis van deze methode verkregen kostenaandelen voor deze vier categorieën worden als volgt 'vertaald' naar het individuele aanslagniveau. Voor de ingezetenenheffing wordt het totale kostenaandeel gedeeld door het aantal woonruimten. Voor de eigenaren van de gebouwen vormt de economische waarde van hun onroerende zaak de heffingsmaatstaf. Voor de agrariërs en de natuurterreinbeheerders wordt het totale kostenaandeel gedeeld door het aantal hectare, hetgeen resulteert in een gelijk bedrag per hectare.

De wet heeft een einde gemaakt aan de tot dusver bestaande classificatie (omslagklassen). Wel is in beperkte mate tariefdifferentiatie mogelijk (voor buitendijkse en bemalen gebieden, glasopstanden, bergingsgebieden en verharde openbare wegen. In deze situaties kan – het is dus geen verplichting – het waterschapsbestuur een lager of hoger belastingtarief vaststellen.

De zuiveringsheffing nieuwe stijl wordt ontdaan van de kosten voor het oppervlaktewater (monitoring, baggeren e.d.) en heeft dus alleen nog betrekking op de kosten van het zuiveren van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib. Het tarief van deze heffing, die wordt betaald door huishoudens en bedrijven, zal hierdoor dus dalen. Hier staat tegenover dat het tarief van de watersysteemheffing zal stijgen doordat genoemde kosten in de toekomst via deze heffing in rekening zullen worden gebracht.

De verontreinigingsheffing wordt opgelegd aan huishoudens (woonboten) en bedrijven die rechtstreeks lozen in oppervlaktewater. Het tarief van deze heffing is gelijk aan het tarief van de zuiveringsheffing. De opbrengst daarvan komt ten goede aan het watersysteembeheer.

Ten slotte wordt nog gemeld dat het zestal wegbeherende waterschappen voor de financiering van deze taak kan aansluiten bij de opzet van de watersysteemheffing. Desgewenst kan echter een aparte wegenheffing worden ingesteld.

6. Vervolg

Met het voorgaande zijn de belangrijkste elementen van de eind 2007 in werking getreden Wet modernisering waterschapsbestel geschetst. Zoals gezegd zijn deze elementen in het Waterschapsbesluit nader uitgewerkt. Ook de provincies en de waterschappen zèlf moeten overigens nog de nodige wetgevende arbeid verrichten. Zo moeten de provincies met het oog op het landelijke waterschapsverkiezingen van november 2008 en vòòr 1 april 2008 de tekst van alle waterschapsreglementen aanpassen. Dit concentreert zich op de nieuwe regeling van de bestuurssamenstelling en dan in het bijzonder op de omvang van de waterschapsbesturen en de verdeling van de bestuurszetels over de ingezetenen, de agrariërs, de natuurterreinbeheerders en de bedrijven.

De waterschappen zullen met name hun belastingverordeningen (kostentoedelings- en heffingsverordeningen) en belastingprogrammatuur aan de nieuwe financiële structuur moeten aanpassen, zodat deze over 2009 kan worden toegepast. De Unie van Waterschappen reikt de leden-waterschappen hiervoor nieuwe modellen aan.